

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 11 sierpnia 2023 r.

WPS-VI.431.2.16.2023.xx

Pani

Xxx xx

Kierownik Gminnego Ośrodka

Pomocy Społecznej w Sieciechowie

ul. 11 Listopada 2

26-922 Sieciechów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² oraz zgodnie z Planem Kontroli Zewnętrznych na rok 2023, kontrolerzy: xxx xxx - starszy inspektor wojewódzki, pełniący funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz xxx xxx- starszy inspektor wojewódzki przeprowadzili w dniach od 22 maja 2023 r. do 22 czerwca 2023 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sieciechowie - dalej GOPS, Ośrodek, Organ lub jednostka kontrolowana.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych³ w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. Kontrolą objęto okres od 1 lipca 2021 r. do dnia kontroli, tj. do 22 maja 2023 r. Kontrolę odnotowano w książce kontroli.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

W okresie objętym kontrolą, Wojewoda Mazowiecki pozytywnie ocenił działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieciechowie w zakresie sposobu organizacji

¹ Dz. U. z 2023 r., poz. 190;

² Dz. U. z 2020 r., poz. 224;

³ Dz. U. z 2023 r., poz. 390 z późn.zm.;

zadania, natomiast pozytywnie pomimo nieprawidłowości w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami i jego wypłacania.

I. Organizacja zadania

Jednostką realizującą zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, na terenie Gminy Sieciechów jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieciechowie, utworzony Uchwałą Nr xxxxx/xxx Gminnej Rady Narodowej w Sieciechowie z dnia 18 kwietnia 1990 r.

Kierownikiem Ośrodka jest Pani xxx xxx zatrudniona na tym stanowisku od 1 sierpnia 2002 r.

Obsługę finansowo-księgową jednostki kontrolowanej w ramach wspólnej obsługi zapewnia i prowadzi Urząd Gminy. W kwestii tej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, przyjęto Uchwałę Nr xxxx/xxxx Rady Gminy w Sieciechowie z dnia 18.03.2016 r.

Szczegółową organizację Ośrodka, zakres działania poszczególnych stanowisk pracy oraz ich zadania określa Regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem nr 3/2017 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieciechowie z dnia 22 czerwca 2017 r. Zgodnie z § 2 pkt 3 „w skład Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wchodzi pracownik obsługujący świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłki dla opiekuna, świadczenie „Za życiem”. Regulamin w § 7 zawiera zakres działania pracownika obsługującego świadczenia rodzinne.

Wobec powyższego zrealizowano obowiązek wynikający z przepisu art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W okresie objętym kontrolą zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych, realizowały 2 niżej wymienione osoby⁴ na podstawie imiennych upoważnień wydanych przez Wójta Gminy Sieciechów na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych:

1. Pani xxx xxx – Kierownik Ośrodka posiadająca upoważnienie Wójta Gminy Sieciechów do prowadzenia postępowania i do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych⁵,
2. Pani xxx xxx – inspektor, posiadająca upoważnienie Wójta Gminy Sieciechów do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych⁶.

⁴ Wykaz pracowników realizujących w GOPS w Sieciechowie zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych, podpisany przez Kierownika Ośrodka;

⁵ Zarządzenie nr xxx Wójta Gminy w Sieciechowie z dnia 30.04.2021 r. w sprawie upoważnienia kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieciechowie; do prowadzenia postępowania i do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych,

⁶ Zarządzenie Nr xxx Wójta Gminy w Sieciechowie z dnia 28 sierpnia 2017 r.;

Wobec powyższego prawidłowo zrealizowano obowiązek wynikający z przepisu art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Pracownicy realizujący kontrolowane zadania posiadają zakresy czynności, w których określono zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Aneksem z 31 sierpnia 2017 r. do zakresu czynności z dnia 4 kwietnia 2016 r. m.in. powierzono Pani xxx xxx zastępstwo kierownika ośrodka w czasie urlopu wypoczynkowego i nieobecności.

W wyniku kontroli ustalono, że Wójt Gminy Sieciechów upoważnił Panią xxx xxx do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych na ustny wniosek kierownika Ośrodka⁷. Powyższe działanie jest niezgodnie z zasadą pisemności zawartą w art. 14 § 1a Kodeksu postępowania administracyjnego⁸.

II. Prawidłowość postępowania w zakresie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

W okresie objętym kontrolą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieciechowie nie prowadził spraw, w których należało przekazać wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do Wojewody Mazowieckiego w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, stosownie do art. 23a ust. 1 Ustawy. Organ nie prowadził również spraw, w których zgodnie z art. 23a ust. 2 należało wystąpić do wojewody z zapytaniem, czy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego⁹.

Z pisemnej informacji¹⁰ przekazanej kontrolującym wynika, że w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli jednostka kontrolowana odzyskała w 3 sprawach na podstawie decyzji wojewody nienależnie pobrane świadczenia rodzinne w łącznej kwocie 4 534,60 zł, w tym należność główną w kwocie 3 794,00 zł i 740,60 zł odsetek. Po odzyskaniu należności stosowano procedurę ustaloną przez Wojewodę Mazowieckiego i poinformowano Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie przesyłając informacje i specyfikacje w tym przedmiocie w terminach ustalonych w obowiązującej procedurze¹¹ dot. zasad współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych

⁷ Oświadczenie podpisane przez Kierownika Ośrodka z 22.05.2023 r.;

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn.zm. – dalej k.p.a.;

⁹ Pisemne wyjaśnienie podpisane przez Kierownika Ośrodka z 22.05.2023 r.;

¹⁰ Pisemne wyjaśnienia podpisane przez Kierownika Ośrodka z 22.05.2023 r.;

¹¹ Zasady współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych i rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;

świadczeń wychowawczych i rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

III. Prawdliwość ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz dodatkami do zasiłku rodzinnego i jego wypłacania

W okresie zasiłkowym 2021/2022 do Ośrodka wpłynęło 117 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków, 2 z nich pozostawiono bez rozpatrzenia, wydano łącznie 157 decyzji administracyjnych. W bieżącym okresie zasiłkowym 2022/2023 do dnia kontroli tj. do 22 maja 2023 r. wpłynęło 85 wniosków, 1 wniosek pozostawiono bez rozpatrzenia, wydano 96 decyzji administracyjnych.

Wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia z powodu niewywiązania się wnioskodawców z obowiązku nałożonego przepisem art. 24a ust.2 Ustawy.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w okresie podlegającym kontroli jednostka kontrolowana nie prowadziła postępowań, które dotyczyłyby marnotrawienia wypłaconych świadczeń rodzinnych lub wydatkowania ich niezgodnie z przeznaczeniem oraz nie było spraw, w których nastąpił zgon wnioskodawcy.

Kontroli poddano akta losowo wybranych 28 spraw z okresu podlegającego kontroli w przedmiocie ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, zakończonych wydaniem decyzji administracyjnych, z tego:

- 15 spraw z okresu zasiłkowego, 2021/2022 w których wydano: 9¹² decyzji przyznających w tym 2¹³ decyzje przyznające prawo do zasiłku i dodatku obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, 3¹⁴ decyzje z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”, 1¹⁵ decyzję odmawiającą, 3¹⁶ decyzje uchylające, 2¹⁷ decyzje o nienależnie pobranych świadczeniach i zwrocie, 1¹⁸ decyzję kończącą realizację decyzji, 1¹⁹ decyzję zmieniającą,

¹² Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx;

¹³ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

¹⁴ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx;

¹⁵ Sprawa zakończona wydaniem decyzji nr: xxx z xxx;

¹⁶ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx;

¹⁷ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

¹⁸ Sprawa zakończona wydaniem decyzji nr: xxx z xxx;

¹⁹ Sprawa zakończona wydaniem decyzji nr: xxx z xxx;

- 13 spraw z okresu zasiłkowego 2022/2023 do dnia kontroli tj. do 22 maja 2023 r., w których wydano 9²⁰ decyzji przyznających w tym 2²¹ decyzje przyznające prawo do zasiłku i dodatku obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, 2²² decyzje z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”, 2²³ decyzje odmawiające, 1²⁴ decyzję uchylającą, 1²⁵ decyzję o nienależnie pobranych świadczeniach i zwrocie.

W żadnej ze spraw poddanych kontroli nie odnotowano przypadku umieszczenia dziecka w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, w pieczy zastępczej, pod opieką opiekuna prawnego, pozostającego w związku małżeńskim ani uprawnionego do zasiłku.

Postępowanie administracyjne każdorazowo wszczynano na wniosek osoby uprawnionej, zgodnie z art. 4 ust. 1 Ustawy.

Kontrolowane wnioski zawierały informacje określone w art. 23 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, a także w § 2 pkt 1–9 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz dokumenty wymienione w art. 23 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W badanych sprawach wnioski zostały prawidłowo opatrzone pieczęcią z datą wpływu oraz podpisem osoby przyjmującej wniosek oraz numerem z dziennika korespondencji Urzędu Gminy w Sieciechowie²⁶.

W poddanej analizie dokumentacji świadczeniobiorcy ubiegali się o zasiłki rodzinne oraz dodatki z tytułu: urodzenia dziecka, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Kontrolowane wnioski były kompletne oraz zawierały w swojej treści niezbędne dane. Wnioski i oświadczenia były podpisane przez wnioskodawcę. W aktach spraw w przypadku ustalenia dodatku z tytułu:

²⁰ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx;

²¹ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

²² Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

²³ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

²⁴ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx;

²⁵ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx;

²⁶ Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych składane są w Urzędzie Gminy w Sieciechowie, rejestrowane przez sekretariat urzędu i następnie z dekreacją Wójta Gminy przekazywane do Ośrodka do realizacji;

- urodzenia dziecka znajdowało się stosowne zaświadczenie lekarskie potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, zgodnie z art. 9 ust. 6 i 7 Ustawy,
- samotnego wychowywania dziecka znajdowały się kopie skróconego aktu zgonu drugiego z rodziców dziecka lub odpis zupełny aktu urodzenia dziecka, zgodnie z art. 3 pkt 17a Ustawy,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka znajdowało się orzeczenie o niepełnosprawności powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 1 Ustawy,
- rozpoczęcia roku szkolnego oraz dodatku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania znajdowały się oświadczenia lub zaświadczenia o uczęszczaniu dziecka do szkoły oraz o uczęszczaniu dziecka do szkoły poza miejscem zamieszkania, zgodnie z art. 23 ust. 4 pkt 3 lit. d Ustawy.

Wnioski złożone przez obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym zawierały oświadczenia o nieprzebywaniu małżonka lub drugiego rodzica dziecka na terytorium RP.

Oświadczenia stron zawierały klauzulę o treści „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, zgodnie z art. 23 ust. 2a Ustawy.

Jednostka kontrolowana niezależnie od dokumentów dołączonych przez wnioskodawców, samodzielnie pozyskiwała informacje o dochodach, wysokości składki na ubezpieczenie społeczne i należnych podatkach wnioskodawców oraz członków ich rodzin za pośrednictwem systemu teleinformatycznego CSIZS Emp@tia, co jest niezbędne przy ustalaniu dochodów i zgodne z wymogami art. 23b ust. 1 pkt 3 ustawy. W Centralnej Bazie Beneficjentów (CBB) weryfikowano informacje potwierdzające złożenie bądź brak złożenia wniosków do innych gmin. We wszystkich skontrolowanych sprawach korzystano z usługi rejestru PESEL. Za pośrednictwem Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) potwierdzano status ucznia oraz szkoły, do której uczęszcza. W Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (ESKMOoN) weryfikowano orzeczenie o niepełnosprawności.

W 20 na 28 skontrolowanych spraw zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przyznano, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał miesięcznie kwoty 674,00 zł, lub 764,00 zł w przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 Ustawy. Gdy dochód rodziny przekraczał kwoty uprawniające daną rodzinę do zasiłku rodzinnego, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przyznano w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny, tj. z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”

(5 spraw). W pozostałych 3²⁷ sprawach odmówiono prawa do wnioskowanych zasiłków wraz z dodatkami z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego o kwotę wyższą niż łączna suma przysługujących tej rodzinie zasiłków wraz z dodatkami, co było działaniem zgodnym z art. 5 ust. 3c ustawy o świadczeniach rodzinnych. Strony nie wniosły odwołania do Organu II Instancji.

Przed wydaniem decyzji odmownych do stron nie zostało wystosowane zawiadomienie zgodnie z art. 10 § 1 k.p.a. który stanowi, że organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Podstawą obliczenia dochodu były dokumenty dochodowe dotyczące właściwego roku bazowego. We wszystkich sprawach dochody wnioskodawców wyliczono w prawidłowy sposób, a w przypadku:

- utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, uwzględniono dochód utracony, co jest zgodne z art. 5 ust. 4 Ustawy,
- uzyskania dochodu przez członka rodziny po roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy dochód ustalono na podstawie dochodu członka rodziny, powiększonego o kwotę osiągniętego dochodu za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane było prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego, co jest zgodne z art. 5 ust. 4b Ustawy,
- dochodu z gospodarstwa rolnego - dokonano obliczeń zgodnie z przepisami art. 5 ust. 8 Ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu w trakcie pobierania zasiłku wnioskodawcy informowali o tym Ośrodek, składając oświadczenie lub zaświadczenie od pracodawcy o uzyskanych dochodach.

Zasiłki rodzinne i wnioskowane dodatki przyznano w prawidłowej wysokości, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokość świadczeń rodzinnych oraz wysokość zasiłku dla opiekuna²⁸.

²⁷ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx;

²⁸ Dz. U. 2021 r., poz. 1481;

We wszystkich sprawach prawidłowo ustalono okres, na jaki przyznano zasiłki wraz z dodatkami.

W przypadku wniosków złożonych na okres zasiłkowy 2022/2023 przez obywateli Ukrainy prawo do świadczenia ustalano do 24 sierpnia 2023 r., zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa²⁹.

W 3 sprawach, w sytuacji, gdy w okresie zasiłkowym dziecko osiągnęło wiek powodujący przejście do następnej grupy wiekowej, zasiłek rodzinny wypłacano w wysokości odpowiadającej nowej grupie wiekowej dziecka, od miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła ta zmiana, co jest zgodne z art. 25 ust. 2 Ustawy.

W 5 kontrolowanych sprawach przed upływem końca okresu zasiłkowego, na wniosek strony uchylono decyzje przyznające prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.

W 4³⁰ sprawach powodem uchylecia było uzyskanie dochodu przez członka rodziny i przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do pobierania zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. W sprawach tych prawidłowo ustalono dochody rodzin i prawidłowo zastosowano art. 5 ust. 4b Ustawy powiększając dochód rodziny o kwotę osiągniętego dochodu za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu. W sentencji decyzji wskazano jednak okres uchylecia decyzji pierwotnej. Prawidłowo należało orzec o uchyleciu decyzji bez wskazywania okresu uchylecia i ograniczyć się do zapisu „uchylam decyzję nr ... z dnia ...”. W ostatniej sprawie³¹ powodem uchylecia była zmiana miejsca zamieszkania. Zgodnie z art. 25 ust. 5 Ustawy³² w przypadku powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano świadczenia rodzinne, dotychczasowy organ właściwy przekazuje wydaną decyzję wraz z aktami sprawy organowi właściwemu ze względu na nowe miejsce zamieszkania w celu jej dalszej realizacji. Organ właściwy ze względu na nowe miejsce zamieszkania realizuje otrzymaną decyzję bez konieczności wydawania kolejnej decyzji (...). Wobec powyższego, prawidłowo należało przekazać akta sprawy (wraz decyzją przyznającą) organowi właściwemu ze względu na nowe miejsce zamieszkania w celu jej dalszej realizacji bez konieczności jej uchylecia.

²⁹ Dz.U. z 2023 r., poz. 103 ze zmianami;

³⁰ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx, xxx z xxx;

³¹ Decyzja nr xxx z xxx;

³² Przepis dodany ustawą z dnia 24.06.2021 r. o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny Dz.U. z 2021 r. poz. 1162, która weszła w życie 13.07.2021 r.;

W 2³³ skontrolowanych sprawach z uwagi na wypłatę zasiłku w okresie, w którym świadczenie nie przysługiwało orzeczono o „zwrocie części świadczenia”. Ustalono, że w obu przypadkach świadczeniobiorcy dokonali zwrotu świadczeń, przed wydaniem tych decyzji. W decyzji odstąpiono od zwrotu świadczenia rodzinnego, ale nie orzeczono o nienależnie pobranych świadczeniach i nie ustalono kwoty oraz okresu, za który świadczenia nie przysługiwały. Wobec tego decyzja nie odpowiada przepisom ustawy o świadczeniach rodzinnych. Na podstawie art. 30 ustawy organ wydaje decyzje o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych. W odniesieniu do ww. sytuacji, należało orzec o ustaleniu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, a z uwagi na to, że wnioskodawcy dokonali zwrotu przed wydaniem decyzji nie orzekać o konieczności ich zwrotu.

Kontroli poddano także 1³⁴ decyzję „o nienależnie pobranym i zwrocie części świadczenia” podjętą już po zakończeniu okresu zasiłkowego. Ustalono, że w rozstrzygnięciu decyzji ustalono wysokość nienależnie pobranych świadczeń i okres, za który świadczenia nie przysługiwały, ale nie wskazano terminu zwrotu. W treści decyzji powołano art. 30 ust. 8 Ustawy, regulujący wysokość odsetek ustawowych za opóźnienia oraz poinformowano stronę, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, o czym stanowi art. 30 ust. 7 ww. Ustawy. W podstawie prawnej nie powołano natomiast przepisów dotyczących nienależnie pobranych świadczeń. Ponadto w decyzji orzeczono „o nienależnie pobranym i zwrocie części świadczenia”, jest to nieprawidłowa terminologia, prawidłowo należało orzec o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, zgodnie z terminologią zawartą w art. 30 Ustawy. Z uwagi, że jest to decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, zasadnym jest, aby w pierwszym punkcie rozstrzygnięcia ustalić kwotę oraz okres, za który świadczenia nie przysługiwały, w drugim zaś zobowiązać stronę do zwrotu świadczeń wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, zgodnie z art. 30 ust. 1 i ust. 8 ustawy oraz wskazać termin na dokonanie spłaty. Zasadnym jest także pouczyć stronę o prawie złożenia wniosku o odstąpienie przez organ od żądania zwrotu nienależnego świadczenia, o umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń, albo o rozłożenie należności na raty. W powyższej sprawie świadczeniobiorca dokonał zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z prawidłowo ustalonymi na dzień spłaty odsetkami za opóźnienie.

³³ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

³⁴ Decyzja nr: xxx z xxx;

Przed wydaniem decyzji informowano strony o wszczęciu postępowania administracyjnego i prawie zapoznania się oraz wypowiedzenia, co do zebranego materiału na podstawie art. 10 § 1 i art. 61 § 1 i 4 k.p.a.

W 1³⁵ sprawie na podstawie art. 155 k.p.a. zakończono realizację decyzji przyznającej prawo do zasiłku rodzinnego. Powodem zakończenia był powrót rodziny na Ukrainę (oświadczenie strony). Prawidłowo, zgodnie z brzmieniem art. 155 k.p.a. należało uchylć decyzję.

W 1³⁶ skontrolowanej sprawie wstrzymano wypłatę zasiłków rodzinnych wraz dodatkami za wrzesień i październik 2022 r. Z akt sprawy wynika, że 20 października 2022 r. wszczęto postępowanie w sprawie weryfikacji prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków w okresie od 01.11.2021 r. do 31.10.2022 r. (data odbioru zawiadomienia 25 października). Powodem wszczęcia postępowania było uzyskanie (w dniu 10 października 2022 r., przy okazji zgłoszenia zmiany nr rachunku bankowego) od wnioskodawczyni informacji o zmianach w zatrudnieniu jej i męża. W zawiadomieniu strona została zobowiązana do dostarczenia dokumentów potwierdzających zmianę sytuacji dochodowej rodziny i została pouczone, że „niedostarczenie dokumentów może spowodować pobranie świadczeń nienależnych. Dlatego wstrzymuje się wypłatę zasiłków rodzinnych za wrzesień³⁷ i październik 2022 r. do wyjaśnienia sytuacji dochodowej Pani rodziny”. W zawiadomieniu nie wskazano jednak terminu na dokonanie tej czynności. Strona została wyłącznie pouczone, że „(...)”, w terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia umożliwiała się stronie wzięcie udziału w postępowaniu.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli osoba, o której mowa w art. 23 ust. 3 tej ustawy (tj. m.in.: małżonek, rodzic, jeden z rodziców, opiekun faktyczny dziecka, opiekun prawny dziecka, inna osoba upoważniona do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej) odmówiła udzielenia lub nie udzieliła, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych.

Zatem, zanim wstrzymano wypłatę świadczeń rodzinnych, najpierw należało ustalić, czy zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych. W niniejszej sprawie nie było podstaw do wstrzymania wypłaty świadczeń rodzinnych do momentu, aż nie upłynie określony w zawiadomieniu termin na wniesienie wyjaśnień.

³⁵ Decyzja nr: xxx z xxx;

³⁶ Sprawa zakończona wydaniem decyzji nr: xxx z xxx;

³⁷ Zwrot zasiłku rodzinnego i dodatku za wrzesień 2022 na konto bankowe Ośrodka, z uwagi na zmianę konta świadczeniobiorcy;

Wynik postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez Ośrodek nie miał w tej sprawie wpływu na prawo do zasiłku rodzinnego i dodatku. W związku z powyższym postanowieniem z 20 kwietnia 2023 r. wznowiono wypłatę świadczeń i w dniu 24 kwietnia 2023 r. wypłacono za ten okres świadczenia. Procedura w tym zakresie została przeprowadzona nieprawidłowo.

W skontrolowanych sprawach postępowanie zakończono wydaniem decyzji w terminach określonych w art. 26 ust. 3, 4 i 4a Ustawy lub art. 35 § 1-3 k.p.a.

W decyzjach administracyjnych uwzględniono elementy, o których mowa w art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Decyzje zawierały oznaczenie organu właściwego, tj. Wójta Gminy Sieciechów, datę wydania, oznaczenie strony, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie wskazujące termin i sposób wniesienia odwołania oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania. Badane decyzje opatrzone były podpisem z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Ponadto w decyzjach informowano o konieczności zgłaszania przez stronę wszelkich zmian mających wpływ na prawo do świadczenia a także, że świadczenia nienależnie pobrane podlegają zwrotowi. W decyzjach przyznających informowano o terminie i formie wypłaty świadczenia.

Decyzje przyznające zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego na podstawie art. 5 ust. 3a - 3d Ustawy z zastosowaniem zasady „złotówka za złotówkę” zawierały nieprawidłowo sformułowaną treść rozstrzygnięcia. W sentencji decyzji należało orzec o przysługujących rodzinie pełnych kwotach świadczeń, czego jednostka kontrolowana nie uczyniła, a następnie dopiero w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego, ustalić do wypłaty łączną kwotę świadczeń wynikającą z zastosowania mechanizmu „złotówka za złotówkę”. Niezależnie od powyższych uchybień uzasadnienia ww. decyzji zawierały czytelny i przejrzysty sposób wyliczenia kryterium dochodowego oraz informację dotyczącą łącznej kwoty zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, (czyli przeciętną, miesięczną wysokość wszystkich przysługujących rodzinie świadczeń).

Analiza decyzji administracyjnych wydanych w skontrolowanych postępowaniach wykazała poniższe uchybienia:

- W podstawie prawnej decyzji przyznających nie powołano art. 30 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Zasadnym było, aby w sytuacji przytoczenia w pouczeniu treści tych przepisów wskazać je w podstawie prawnej.
- W podstawie prawnej decyzji przyznających nie powołano art. 24 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych - przepisu na podstawie, którego prawo do świadczeń ustala się na okres zasiłkowy.

- W decyzjach przyznających nie wskazano treści art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych na podstawie, którego decyzje są natychmiast wykonalne.
- W decyzjach odmownych przywołano art. 25 i art. 26 oraz w 2³⁸ decyzjach art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych - przepisy niemające zastosowania w sprawach.
- W podstawie prawnej decyzji o nienależnie pobranych świadczeniach i zwrocie przywołano art. 5, art. 6, art. 8, art. 14, art. 15, art. 24 ust. 2, art. 25, art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych i art. 163 kodeksu postępowania administracyjnego – przepisy niemające zastosowania w sprawie. Ponadto niektóre z nich powołano bez wskazania ustępu, litery, tiretu przepisu, który miał być zastosowany w sprawie.

W aktach spraw znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia, stosownie do zapisu art. 46 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

Kontrola list wypłat oraz kart świadczeń osoby wykazała, że zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacano po wydaniu decyzji administracyjnych i w okresach miesięcznych. Powyższe realizowano zgodnie z dyspozycją wnioskodawców.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

1. Upoważnienie do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych dla Pani Anny Szewczyk zostało udzielone na ustny wniosek Kierownika Ośrodka bez zachowania formy pisemnej.
2. W rozstrzygnięciu decyzji uchylającej zawarto nieprawidłowy zapis „uchylić realizację decyzji nr ... z dnia ...”, zamiast prawidłowo „uchylić decyzję nr ... z dnia ...”.
3. W związku z powzięciem informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano świadczenia rodzinne nie zastosowano przepisu art. 25 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
4. Wstrzymano wypłatę świadczeń rodzinnych w październiku 2022 za wrzesień i październik tego roku, zanim ustalono, czy zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
5. W 2 decyzjach o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie, w których odstąpiono od zwrotu świadczenia nie orzeczono o nienależnie pobranych świadczeniach i nie ustalono kwoty oraz okresu, za który świadczenia nie przysługiwały.

³⁸ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: xxx z xxx, xxx z xxx;

6. W decyzji o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie nie określono terminu, w którym ma nastąpić spłata.
7. Rozstrzygnięcia decyzji dot. zwrotu nienależnie pobranych świadczeń sformułowano w nieprecyzyjny sposób, wskazując, że dotyczą „zwrotu części świadczenia”.
8. W podstawie prawnej decyzji nie wskazywano kompletnych i prawidłowych przepisów prawa mających zastosowania w przedmiotowej sprawie, a w szczególności:
 - w decyzjach przyznających nie wskazywano art. 30 ust. 1 i art. 24 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - w decyzji o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie nie wskazywano art. 30 ust. 7 i 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - w decyzjach odmownych wskazywano przepisy mające zastosowanie w decyzjach przyznających tj. art. 25 i art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz w 2 decyzjach art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - w decyzji o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie wskazywano przepisy mające zastosowanie w decyzjach przyznających tj. art. 5, art. 6, art. 8, art. 14, art. 15, art. 24 ust. 2, art. 25, art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz przepis mający zastosowanie w decyzjach uchylających tj. art. 163 kodeksu postępowania administracyjnego.
9. W decyzjach przyznających nie wskazano treści art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych na podstawie, którego decyzje są natychmiast wykonalne.
10. W sentencji decyzji przyznających z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” nie orzeczono o przysługujących rodzinie pełnych kwotach świadczeń.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialność ponosi Pani, jako Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieciechowie oraz pracownik realizujący kontrolowane zadanie.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuje Panią Kierownik do podjęcia następujących działań:

1. Występowania do Wójta Gminy Sieciechów z pisemnymi wnioskami o wydanie upoważnień dla pracowników realizujących świadczenia rodzinne, zgodnie z zasadą pisemności załatwiania spraw, o której mowa w art. 14 ust. 1a k.p.a. stosownie do przepisu art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

2. Stosowania w rozstrzygnięciu decyzji uchylających prawidłowego zapisu „uchylić decyzję nr ... z dnia”.
3. W przypadku powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano świadczenia rodzinne, prawidłowego procedowania, stosownie do art. 25 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
4. Prawidłowego stosowania przepisu art. 28 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych i niewstrzymywania wypłaty świadczeń rodzinnych przed upływem wyznaczonego w zawiadomieniu terminu na wniesienie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych.
5. W decyzjach o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie, w których odstąpiono od zwrotu świadczenia, orzekania o nienależnie pobranych świadczeniach oraz wskazywania kwoty zwrotu oraz okresu, za który świadczenia nie przysługiwały.
6. W decyzjach o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie określania terminu, w którym ma nastąpić spłata należności.
7. Precyzyjnego formułowania rozstrzygnięcia decyzji dot. ustalenia nienależnie pobranych świadczeń i zwrotu oraz niewskazywania, że dotyczą „zwrotu części świadczenia”.
8. Wskazywania w podstawie prawnej decyzji kompletnych i prawidłowych przepisów prawa mających zastosowanie w przedmiotowej sprawie, a w szczególności:
 - w decyzjach przyznających wskazywania art. 30 ust. 1 i art. 24 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - w decyzjach o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie wskazywania art. 30 ust. 7 i 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - w decyzjach odmownych nie wskazywania art. 25, art. 26 oraz art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - w decyzjach o nienależnie pobranym świadczeniu i zwrocie nie wskazywania art. 5, art. 6, art. 8, art. 14, art. 15, art. 24 ust. 2, art. 25, art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz art. 163 kodeksu postępowania administracyjnego.
9. Powoływania w treści decyzji przyznających art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który nadaje ww. decyzjom rygor natychmiastowej wykonalności.
10. W sentencjach decyzji przyznających zasiłki z zastosowaniem „złotówka za złotówkę” orzekania o przysługujących rodzinie pełnych kwotach świadczeń.

POUCZENIE

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Kinga Jura
**Zastępca Dyrektora Wydziału Rodziny i
Polityki Społecznej**

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
Pan xxx xxx
Wójt Gminy Sieciechów